

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
KARL MIKAEL HANSSON NORDSTRÖM	Telia Tunnistus	25.07.2024 12:38:23 UTC+03:00

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisälllys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (12 sivua)

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

PL 156

60101 Seinäjoki

kirjaamo.etela-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Viite: EPOELY/1319/2022

Metsähallituksen lausunto Kolmihaaran tuuli- ja aurinkovoimapuiston vaikutuksista Haapakeitaan Natura-alueeseen

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on kuuluttanut Isojoen kunnan eteläosaan sijoittuvan Kolmihaaran tuuli- ja aurinkovoimapuiston ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (YVA-selostus). Hankkeessa alueelle toteutetaan yhdistetty aurinko- ja tuulivoimapuisto, minkä lisäksi YVA-menettelyssä arvioitavaan hankekokonaisuuteen kuuluu aurinko- ja tuulivoimapuiston edellyttämä sähkönsiirto. Hankkeesta vastaava on Neoen Renewables Oy.

Osana YVA-menettelyä hankkeen vaikutuksista Haapakeitaan (FI0200021, SPA/SAC) ja Kodesjärven (FI0800062, SPA) Natura-alueisiin laadittiin luonnonsuojelulain 35 § mukaiset Natura-arvioinnit. Metsähallitus lausuu tässä lausunnossa Haapakeitaan Natura-arvioinnista. Metsähallitus hallinnoi suurta osaa Haapakeitaan Natura-alueesta. Osa Metsähallituksen hallinnassa olevista alueista on perustettu soidensuojelualueiksi ja osa on vastaavasti suojeluun varattuja alueita, jotka tullaan perustamaan lakisääteiksi luonnonsuojelualueiksi. Kodesjärven Natura-alueella ei ole Metsähallituksen hallinnoimia kiinteistöjä, minkä vuoksi Metsähallitus ei lausu Natura-arvioinnista Kodesjärven osalta.

Haapakeitaan Natura-alue on laaja ja eläimistöltään monimuotoinen aluekokonaisuus, johon kuuluu useita suoalueita, mm. kolme soidensuojelualueita (Haapakeidas, Huidankeidas-Matokeidas, Rynkäkeidas). Haapakeitaan Natura-alueen suojeluperusteena on seitsemän luontodirektiivin luontotyyppiä (3160, 3260, 7110, 7140, 7160, 9010, 91D0) sekä yksi luontodirektiivin liitteen I laji (liito-orava). Lisäksi Haapakeitaan Natura-tietolomakkeessa alueen suojeluperusteena mainitaan kaikkiaan 26 lintudirektiivin lajia, jotka ovat pääasiassa suo- ja kosteikkoalueille ominaisia lajeja.

Laadittu Natura-arviointi (FCG Oy: Kolmihaaran tuuli- ja aurinkovoimahanke, Haapakeitaan Natura-arviointi)*Arvioinnin toteutus ja kohdentaminen*

Natura-arviointi toteutettiin Haapakeitaan Natura-tietolomakkeen, valtion suojelualueiden biotooppikuvioiden ja lajihavaintojen (Suomen lajitietokeskus 2023, Kolmihaaran hankkeen luontoselvitykset) pohjalta. Arvioinnissa tukeuduttiin lisäksi arvioinnin tekijöiden asiantuntemukseen suojeluperusteissa mainittujen lajien ja luontotyyppien alueellisesta levinneisyydestä ja edustavuudesta sekä Natura-luontotyypeille ominaisen lajiston levinneisyydestä, ekologiasta ja käyttäytymisestä. Arviointi on toteutettu perusolettamuksella, että hankkeesta aiheutuva vaikutus Natura-alueen suojeluperusteisiin on niin suurta kuin se hankevaihtojen ja niihin liittyvien toimintojen vaihtoehtoisissa on mahdollista.

Vaikutukset luontodirektiivin luontotyyppeihin

Haapakeitaan Natura-alue muodostuu useista erillisistä suoalueista. Haapakeitaan Natura-alue sivuaa hankealueen reunaa noin 10 kilometrin matkan, mutta voimaloita on Natura-alueen läheisyydessä vain alueen kaakkoisosassa. Lähin tuulivoimala sijoittuu kummassakin sijoitteluvaihtoehtossa (VE1, VE2) lähimmillään 150 m ja sähkönsiirtoreitti (SVE4) 860 metrin etäisyydellä Natura-alueesta.

Arvioinnin mukaan pinta-alamenetystä tai reunavaikutuksen lisääntymistä ei kohdistu mihinkään suojeluperusteena olevaan luontotyyppiin. Suomalaisessa talousmetsässä reunavaikutuksen etäisyys on noin 50 metriä, jolloin reunavaikutusta ei kohdistu kummassakaan hankevaihtoehtossa Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin. Natura-alueen ympäristö on metsätalouskäytössä, jolloin hankkeen toteuttamisen vaikutukset Natura-alueeseen arvioidaan hyvin pieniksi verrattuna metsätalouden jo aiheuttamiin vaikutuksiin, muun muassa alueen hydrologisiin olosuhteisiin.

Hankkeen vaikutukset luontodirektiivin liitteen II lajeihin

Liito-orava kuuluu Haapakeitaan Natura-alueen suojeluperustelajeihin. Lajitietokeskuksen aineistossa Natura-alueelta hankealueen lähiympäristöstä ei ole liito-oravahavaintoja. Kolmihaaran hankkeessa laadituissa maastoselvityksissä hankealueella havaittiin kolme liito-oravan elinympäristöä, joista lähin sijoittuu noin 1,9 km päähän Natura-alueesta. Ottaen huomioon liito-oravan elinpiirin laajuuden ja

etäisyyden Natura-alueeseen, tulkitaan hankealueen liito-oravahavainnot osaksi eri populaatiota. Liito-oravalle sopivien elinympäristöjen mallinnuksen perusteella lähin lajille soveltuva alue Natura-alueen läheisyydessä sijaitsee Kivijärven itärannalla noin 1,1 km Natura-alueen rajasta ja 1,3 km lähimmästä suunnitellusta voimalasta. Hankkeesta ei arvioida muodostuvan suoria tai epäsuoria vaikutuksia kyseiseen elinympäristöön. Tuulivoimapuisto tai suunniteltu sähkönsiirtoreitti ei myöskään katkaise liito-oravan liikkumisyhteyksiä, eikä vaikutuksia kohdistu lajille soveltuviin elinympäristöihin Natura-alueella tai sen läheisyydessä.

Hankkeen luontoselvityksessä toteutetun ekologisen verkoston selvityksen mukaan hankealueelta ei tunnistettu erityisiä yhteystarpeita, sillä alue on pääosin metsämaata ja latvusyhteydet liito-oravalle ovat olemassa useisiin eri suuntiin. Alueelta ei myöskään tunnistettu kriittisiä, erityisesti säilytettäviä yhteyksiä. Etelä-Pohjanmaan viherrakenne- ja ekosysteemipalveluselvityksessä ei tunnistettu merkittäviä ekologisia viheryhteyksiä, jotka sijoittuisivat Kolmihaaran hankealueelle tai sen läheisyyteen. Edellä mainittuihin seikkoihin perustuen, hankkeen ei arvioida aiheuttavan vaikutuksia Natura-alueella esiintyvään liito-oravapopulaatioon.

Hankkeen vaikutukset lintudirektiivin lajeihin

Natura-arvioinnissa eri lajien esiintymistä ja niihin kohdistuvia vaikutuksia arvioitiin lajitasoisesti. Arvioinnin mukaan hankkeella on kohtalaisia haitallisia vaikutuksia metsoon ja kurkeen. Lisäksi hankkeen vaikutuksia salassa pidettävään lajiin arvioitiin erikseen. Muihin lajeihin vaikutukset ovat korkeintaan vähäisiä. Hiirihaukalla ja mehiläishaukalla vaikutusten arviointi perustuu vahvasti olemassa olevaan tietoon lajien esiintymisestä Natura-alueella tai sen lähialueilla ja törmäysmallinnusten tuloksiin. Vaikutusten arviointi sisältää kummankin lajin osalta epävarmuutta. Tiukasti petoseurannan tuloksia tulkiten hankkeella ei olisi vaikutusta Natura-alueen pesimäkantaan, koska reviirit sijaitsevat Natura-alueen ulkopuolella. Hyvin todennäköisesti kummankin lajin osalta syrjäisen ja huomattavan laajan Natura-alueen pesimäkantojen kokoja tai reviirien sijoittumista tunnetaan varsin puutteellisesti. Hankkeen vaikutusalue kattaa varsin pienen osan koko Natura-alueen suoalueiden reunametsistä, joka on osaltaan vaikuttanut arvioinnin johtopäätöksiin.

Yhteisvaikutukset

Mahdollisia yhteisvaikutuksia arvioidaan muodostuvan Kolmihaaran ja Santakankaan hankkeiden välillä. Yhteisvaikutuksia Natura-alueen luontotyypeihin ei arvioida muodostuvan, koska tuulivoimaloita, huoltotiestöä tai sähkönsiirtoreittejä ei sijoitu

Natura-alueelle. Tuulivoimahankkeiden pintavesivaikutukset ovat yleisesti vähäisiä, eikä merkittäviä vaikutuksia arvioida muodostuvan sitä kautta.

Melumallinnuksen perusteella Natura-alueen pohjoisosiin ei kohdistu yhteismeluvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa. Näkymäalueanalyysin perusteella vaikutuksia muodostuu avoimiin elinympäristöihin Natura-alueen eri osissa. Yhteisvaikutukset ovat todennäköisimpiä etenkin avoimien soiden reunarämeillä pesiviin lajeihin. Arvioinnin mukaan yhteisvaikutukset kohdistuvat todennäköisesti eri paikallispopulaatioihin, sillä Natura-alueen etelä- ja pohjoisosissa arvioidaan esiintyvän eri yksilöt. Yhteisvaikutukset ovat näin ollen mahdollisia koko Natura-alueen populaatiotasolla tarkasteltuna, mutta eivät kohdistu samoihin yksilöihin. Avoimien suoalueiden reunarämeille ylettyvän melun voidaan arvioida aiheuttavan vähäistä elinympäristöjen laadullista heikentymistä alueilla, joihin melu ylettyy. Potentiaalisiin elinympäristöihin kohdistuvien yhteisvaikutusten arvioidaan aiheuttavan korkeintaan vähäisiä vaikutuksia näillä alueilla pesiviin lajeihin Natura-alueen populaatiotasolla tarkasteltuna.

Santakankaan ja Kolmihaaran hankkeet aiheuttaa vähäisiä yhteisvaikutuksia suurikokoisiin ja leveäsiipisiin, törmäysherkinä pidettyihin lintulajeihin. Yhteisvaikutuksia voi muodostua, mikäli lajit joutuvat väistämään tuulivoimaloita saavuttaakseen Haapakeitaalla sijaitsevat levähdys- ja pesimäalueet. Väistämisen aiheuttaman energiankulutuksen ei ole havaittu vaikuttavan lajien pesimämenestykseen, vaikka vertaisarvioituja tutkimuksia aiheesta ei vielä ole. Hankkeet voivat vähäisissä määrin myös lisätä em. lajien törmäysriskiä. Kokonaisuutena Kolmihaaran ja Santakankaan hankkeiden yhteisvaikutukset arvioidaan em. lajeille vähäisiksi. Ottaen huomioon hankkeiden linnustovaikutusarvioinnit, seurantatiedot Suomen olosuhteista, ammattilaisten tekemät havainnot sekä käytettävissä olevan tutkimustiedon ovat vähäiset vaikutukset todennäköisesti yliarvio yhteisvaikutusten merkittävydestä. Kolmihaaran tuulivoimahankkeella ei yksin tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa katsota olevan merkittäviä vaikutuksia niihin luontoarvoihin, joiden perusteella Haapakeidas on sisällytetty Natura 2000-verkostoon.

Vaikutusten lieventäminen

Vaikutusten lieventämisen osalta Natura-arvioinnissa tuodaan esiin voimaloiden alaosien maalaaminen metsäkanalintujen törmäyksien vähentämiseksi sekä hankealueelle tutkat, joiden avulla voidaan alentaa muutto- ja petolintuihin kohdistuvaa törmäysriskiä. Edellä mainittujen keinojen lisäksi Natura-alueen suojelun

kannalta ei ole tarvetta lieventäville toimenpiteille. Natura-alueen suojeluperusteisiin ei arvioinnin mukaan kohdistu merkittäviä vaikutuksia, joten lieventävät toimenpiteet ovat luonteeltaan hankealueen ja Natura-alueen monimuotoisuutta tukevia.

Vaikutukset Natura-alueen koskemattomuuteen

Millään hankevaihtoehdolla ei arvioida olevan vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin ja sitä kautta Natura-alueen eheyteen. Vähäisiä vaikutuksia voi kohdistua joihinkin lintulajeihin sekä avoimien suoalueiden ja niiden reunarämeillä pesiviin lajeihin riippuen niiden pesäpaikkojen tarkasta sijoittumisesta Natura-alueella. Merkittäviä vaikutuksia ei arvioida kohdistuvan millekään suojeluperusteena esiintyvälle lintulajille eikä Natura-alueella esiintyvälle, liito-oravalle. Hanke ei vaaranna niitä luontoarvoja, joiden perusteella kyseinen alue on sisällytetty Suomen Natura 2000-verkostoon. Kolmihaaran tuulivoimahankkeen ei myöskään yksin tai yhdessä muiden lähialueen tuulivoimahankkeiden kanssa arvioida merkittävästi heikentävän Natura-alueen ekologista rakennetta ja toiminnallista kokonaisuutta.

Johtopäätökset

Kolmihaaran tuulivoimapuiston lähimmät voimalat ja uudet tiet sijoittuvat eri hankevaihtoehdoissa lähimmillään noin 150–250 metrin ja sähkönsiirto 860 metrin etäisyydelle Haapakeitaan Natura-alueesta. Kolmihaaran tuulivoimahankkeen ei arvioida uhkaavan Haapakeitaan Natura-alueen ekologista rakennetta ja toimintaa nykytilanteeseen verrattuna. Arvioinnin mukaan Natura-alueen ekologisen rakenteen ja toiminnan arvioidaan säilyvän elinkelpoisena alueen lajistolle.

Arvioinnin perusteella Haapakeitaan Natura-alueella on mahdollisuus säilyä hankkeen toteuttamisesta huolimatta pitkälläkin aikavälillä sellaisena, että alueen suojeluperusteisiin kuuluvien lajien populaatiot pystyvät kehittymään nykyisellään, eikä hanke aiheuta lajistolle merkittävästi heikentäviä vaikutuksia. Natura-alueiden ekologiseen rakenteeseen tai toimintaan kokonaisuutena ei kohdistu sellaisia tekijöitä, jotka suoraan tai välillisesti vaikuttaisivat Natura-alueen eheyteen sitä merkittävästi heikentäen, eikä suunniteltu tuulivoimahanke näin ollen yksin tai yhdessä seudun muiden tuulivoimahankkeiden tai muiden suunnitelmien kanssa vaaranna lyhyellä tai pitkällä aikavälillä Natura-alueiden koskemattomuutta.

Metsähallituksen lausunto Natura-arvioinnista koskien Kolmihaaran tuuli- ja aurinkovoimahankkeen vaikutuksia Haapakeitaan Natura-alueeseen***Arvioinnin kohdentaminen ja käytetyt menetelmät***

Metsähallitus katsoo, että Natura-arviointi on kohdennettu asianmukaisesti ja siinä tunnistetaan Haapakeitaan Natura-alueen suojeluperusteena olevat, luonto- ja lintudirektiivin mukaiset luontotyytit ja lajit. Luontotyyppien ja liito-oravan osalta vaikutusten arviointi on tehty pääosin Metsähallituksen luontotyytitietoihin sekä olemassa oleviin ja hankealueelta kerättyihin liito-oravahavaintoihin perustuen. Metsähallitus katsoo, että arvioinnin pohjatieto on tältä osin riittävä, vaikka liito-oravan esiintymisestä Haapakeitaan Natura-alueen eteläosissa ei ole tarkkaa tietoa.

Linnustovaikutusten arviointi on tehty (salassa pidettäviä päiväpetolintuja lukuun ottamatta) pääasiassa Natura-tietolomakkeen tietojen, eri lajien potentiaalisten elinympäristöjen sekä Kolmihaaran hankealueella tehtyjen linnustoselvitysten perusteella. Sen sijaan tietoja Natura-alueen linnustosta ei ole osana YVA-menettelyä päivitetty. Metsähallitus huomauttaa, että Natura-tietolomakkeen tiedot perustuvat pääasiassa linjalaskentatietoihin eikä lomakkeessa kuvata yksityiskohtaisesti lajien esiintymistä tai niiden vaihtelua Natura-alueen sisällä. Haapakeitaan Natura-alue muodostuu useasta erillisestä suoalueesta, joista suunnitellun hankkeen vaikutukset kohdistuvat erityisesti alueen Haapajärven-Kivikeitaan sekä Huidankeitaan osa-alueisiin. Huomioiden em. suoalueiden sijainti lähellä tuotantoalueita olisi arvioinnissa tullut kuvata yksityiskohtaisesti Natura-alueen suojeluperusteena olevien lajien esiintyminen näillä alueilla vaikutusten arvioinnin pohjaksi.

Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan Natura-arvioinnin tulee perustua ajantasaisiin ja riittäviin tietoihin alueen suojelun perusteena olevista lajeista ja luontotyypeistä (mm. asiat C-127/02, C-43/10). Natura-arvioinnissa todetaan, että linnustovaikutusten arvioinnin epävarmuudet liittyvät linnuston selvitystietoihin sekä lajistossa esiintyvään vuosien väliseen vaihteluun. Metsähallitus yhtyy käsitykseen ja toteaa, että erityisesti Haapakeitaan Natura-alueen eteläosissa toteutetut linnustoselvitykset olisivat merkittävästi pienentäneet tiedon puutteesta johtuvia epävarmuustekijöitä vaikutusten arvioinnissa. Tehdyssä arvioinnissa arvioinnin johtopäätökset perustuvat usean lajin osalta yleisiin olettamuksiin mahdollisista vaikutuksista eikä johtopäätösten tueksi esitetä yksityiskohtaisia, tarkasteltavana olevaan Natura-alueen sidottuja perusteluja.

Vaikutukset luontodirektiivin luontotyyppeihin

Hankkeessa suunnitellut tuulivoimalat ja niiden huoltotiet sijoittuvat lähimmillään noin 150 m päähän Haapakeitaan Natura-alueesta. Suunnitellut tuulivoimalat ja niiden huoltotiet lähestyvät Natura-aluetta pohjoisen puolelta eikä Natura-alueen rajan suuntaisesti ole hankesuunnitelman mukaan tarpeen rakentaa uusia tielinjauksia.

Metsähallitus katsoo, että vaikutusten arviointi on mahdollista pitää luontotyyppien osalta riittävän ja yhtyy hankkeen johtopäätöksiin, ettei hankkeella todennäköisesti ole merkittäviä vaikutuksia alueen luontotyyppeihin. Metsähallitus kuitenkin katsoo, että erityisesti voimalapaikkojen läheisyyteen sijoittuvien vesi- (3160, 3260) ja suoluontotyyppeihin (7110, 91D0) kohdistuvien riskien välttämiseksi tulee alueen hydrologiset ominaispiirteet säilyttää sekä ehkäistä rakentamisaikaisen pintavesi- ja kiintoainekuormituksen ohjautuminen Haapakeitaan Natura-alueelle.

Vaikutukset luontodirektiivin lajeihin

Metsähallitus yhtyy arvioinnin johtopäätökseen, ettei suunnitellusta hankkeesta yksistään todennäköisesti aiheudu merkittäviä vaikutuksia liito-oravan esiintymiseen Haapakeitaan Natura-alueella.

Vaikutukset lintudirektiivin lajeihin

Tuulivoimasuunnittelun lähtökohtana on, ettei voimaloita sijoiteta linnustoarvojen kannalta tärkeille alueille. Haapakeidas on erityisesti suo- ja metsälajiston kannalta merkittävä Natura-alue, jolla esiintyy myös useita ihmistoimintaa vältteleviä lajeja (mm. metsähanhi, kaakkuri, päiväpetolinnut, metso). Metsähallituksen katsoo, että linnustovaikutusten arvioinnin tulisi tästä syystä perustua huolelliseen arviointiin sekä alueen suojeluperustelajeista koottuun riittävän ja ajantasaiseen tietoon.

Suunniteltu tuuli- ja aurinkovoima-alue rajautuu noin 10 km matkalta Haapakeitaan Natura-alueeseen. Myös tuulivoimaloita sekä niiden huoltoteitä suunnitellaan hankkeessa Natura-alueen välittömään läheisyyteen ja tuulivoimaloiden melu-, välke- että maisemavaikutukset tulevat YVA-selostuksen mukaan molemmissa tuulivoima-aluevaihtoehdoissa (VE1, VE2) ulottumaan myös Natura-alueelle. Arvioinnin mukaan Kolmihaaran hankkeen vaikutukset suojeluperusteena olevaan linnustoon kohdistuvat Natura-alueen reuna-alueilla pesiviin lajeihin sekä laajalla alueella liikkuviin lajeihin Natura-alueen ulkopuolella tapahtuvien elinympäristömuutosten kautta, joista huomionarvoisin on linnustoon kohdistuva estevaikutus ja kohonnut törmäysriski.

Arvioinnin mukaan hankkeen vaikutusten arvioidaan jäävän käytännössä kaikkien suo- ja kosteikkolajien osalta vähäisiksi eikä hanke aiheuta merkittäviä vaikutuksia yhdellekään alueen suojeluperusteena olevalle lajille. Metsähallitus pitää arvioinnin johtopäätöksiä hyvin optimistisinä huomioiden tuotantoalueen suuri koko sekä tuulivoimaloiden sijoittuminen Natura-alueen välittömään läheisyyteen. Metsähallitus huomauttaa, että alueen suojeluperusteena oleville suolajeille (mm. liro, kurki, kapustarinta) soveltuvia elinympäristöjä rajautuu laajasti suunniteltujen tuotantoalueiden välittömään läheisyyteen. Kirjallisuuden^{1,2} perusteella tuulivoimahankkeiden häiriövaikutukset voivat avointen suoalueiden kahlaajilla ulottua aina 500–1000 m etäisyydelle tuulivoimaloista, jolloin myös Kolmihaaran hankkeilla voi olla vaikutusta läheisimpien alueiden suolinnustoon. Arvioinnissa ei oteta kantaa siihen, pesiikö potentiaalisella häiriöalueella alueen suojeluperustelajeja eikä lajien esiintymistä ja mahdollisia pesimäalueita tuotantoalueen läheisyydessä kuvata arvioinnissa.

Metsähallitus toteaa, että tuulivoimaloiden toiminnan aikaisten vaikutusten lisäksi hanke lisää merkittävästi ihmistoimintaa laajalla alueella välittömästi Natura-alueen ulkopuolella. Esimerkiksi huoltoteiden rakentamista aiheutuvat meluvaikutukset tulee leviämään myös Natura-alueelle. Metsähallitus huomauttaa, että kirjallisuudessa³ on viitteitä myös siitä, että tuulivoimahankkeiden rakentamisen aikaiset vaikutukset voivat olla merkittävässä roolissa hankkeen kokonaisvaikutusten kannalta eikä alueen läheisyydessä pesivien lajien kanta välttämättä palaudu alkuperäiselle tasolle rakentamisvaiheen jälkeen. Haapakeitaan Natura-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa Haapakeitaan Kaakkurinlampien osa-alueelle sekä Huidankeitaan Huidanlampien alueelle on esitetty liikkumisrajoituksia alueen erittäin suurien linnustoarvojen sekä häiriöherkän lajiston (mm. metsähanhi) vuoksi. Näistä Huidanlampien alue sijoittuu Huidankeitaan länsiosaan lähimmillään noin 1,0 km päähän lähimmistä voimalapaikoista.

Kaakkurin osalta arvioinnissa tuodaan esiin lajin potentiaalinen esiintyminen Haapajärven Kaakkurilammilla, Huidankeitaalla sekä Pienellä Haapajärvellä. Metsähallitus huomauttaa, että Haapakeitaan Natura-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa tuodaan esiin kaakkurin esiintyminen Haapakeitaan ja Huidankeitaan suoalueilla. Arvioinnissa kaakkurin pesimäalueisiin ei arvioida kohdistuvan häiriövaikutuksia eikä tuulivoimaloiden arvioida aiheuttavan estevaikutusta kaakkurille. Arvioinnin tueksi ei kuitenkaan esitetä arvioinnissa yksityiskohtaisia tietoja kaakkurin pesimäpaikoista sekä lajin ruokailulentojen suuntautumisesta. Mikäli lennot suuntautuvat pääasiassa Siikaisjärven, Pomarkun

Isojärven ja rannikkoalueen suuntaan, kuten esimerkiksi Santakankaan tuulivoimapuiston Natura-arvioinnissa (Sitowise 2024: Siikaisten Santakankaan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen Natura-arviointi, Haapakeidas (FI0200021), päiväys 6.5.2024) esitetään, estevaikutukset voivat jäädä arvioinnin mukaisesti vähäisiksi. Metsähallitus kuitenkin huomauttaa, että mikäli Kaakkurilampien ja Haapajärven alueilla pesivät linnut käyvät ruokailemassa tuotantoalueen pohjoispuolisella Kodesjärvellä, suuntautuvat lajin ruokailulennot laajasti hankealueen läpi ja este- ja törmäysriskit voivat olla merkittäviä.

Natura-arvioinnin mukaan hankkeella arvioidaan olevan metsälajeista kohtalaisia vaikutuksia metsoon sekä vähäisiä vaikutuksia mm. hiirihaukkaan, viiru- ja varpuspöllöön sekä metsäkanalinnuista teereen ja pyyhyn. Metsähallitus toteaa, että suunniteltu tuotantoalue rajautuu saumattomasti Haapakeitaan Natura-alueeseen ja Natura-alueen pohjoisosissa pesivät metsälajit hyödyntävät todennäköisesti osaltaan myös Natura-alueeseen rajautuvia metsä- ja suoalueita. Metsähallitus katsoo, että suunnitellun tuuli- ja aurinkovoimahankkeella on todennäköisesti osaltaan vaikutusta erityisesti yhtenäisiä metsäalueita suosivien lajien (mm. metso, viirupöllö) esiintyminen suunnitellulla tuotantoalueella ja nämä vaikutukset voivat heijastua myös Haapakeitaan Natura-alueeseen. Erityisesti Haapakeitaan Natura-alueella esiintyviin yksilöihin kohdistuviin vaikutuksiin liittyy kuitenkin paljon epävarmuutta, koska kaikkien suojeluperusteena olevien metsälajien esiintymistä ja pesäpaikkoja ei suunnitellulla tuotantoalueella tai Natura-alueen eteläosien metsäalueilla tunneta tarkasti. Mikäli pesäpaikkoja sijoittuu Natura-alueen pohjoisosiin, voi hankkeella olla vaikutusta näihin häiriötekijöiden lisääntymisen sekä mahdollisten estevaikutusten kautta.

Metsähallitus lausuu hankkeen vaikutuksista salassa pidettäviin petolintuihin erillisessä liitteessä.

Hankkeiden yhteisvaikutukset

Natura-arvioinnissa Kolmihaaran tuulivoimahankkeen yhteisvaikutuksia tarkastellaan erityisesti suhteessa Haukkasalon ja Santakankaan tuuli- ja aurinkovoimahankkeisiin, jotka sijoittuvat Rynkäkeitaan ja Kuuskeitaan osa-alueiden eteläpuolelle (Haukkasalo, Santakangas). Metsähallitus yhtyy arvioinnissa esitettyyn näkemykseen, että hankkeiden yhteisvaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti alueen linnustoon. Metsähallitus toteaa, että toteutuessaan suunnitellut hankkeet rajaavat Haapakeitaan Natura-aluetta laajasti Santakankaan ja Haukkasalon hankkeiden osalta etelästä ja Kolmihaaran osalta vastaavasti pohjoisesta. Vaikka yksittäiset voimalapaikat tai

tuulivoima-alueet sijaitsevat arvioitujen häiriöalueiden ulkopuolelle, voi ihmistoiminnan lisäyksellä sekä tuulivoimaloiden ja tuulivoimapuiston rakenteiden toteuttamisella Natura-soiden läheisyyteen olla välillisiä vaikutuksia koko Natura-alueen tai sen tiettyjen osa-alueiden houkuttelevuuteen erityisesti ihmistoimintaa välttelevien lajien pesimäpaikkana.

Kaikilla Haapakeitaan Natura-alueen ympäristöön sijoittuvilla hankkeilla (Kolmihaara, Santakangas, Haukkasalo) on hankkeiden YVA-selostuksissa ja niiden yhteydessä laadituissa Natura-arvioinneissa tunnistettu vähintään vähäisiä tai kohtalaisia vaikutuksia alueen suojeluperusteena olevaan lintulajistoon (mm. suolinnusto, päiväpetolinnut, kaakkuri). Vaikka yksittäisen hankkeen vaikutukset voitaisiin arvioida vähäisiksi, voivat vähäiset tai kohtalaiset vaikutukset usean hankkeen taholta ja useisiin alueen suojeluperusteena oleviin lajeihin heikentää merkittävästi alueen ekologista rakennetta ja toimintaa.

Metsähallitus toteaa, että em. hankkeiden Natura-arvioinnit kärsivät vastaavista epävarmuustekijöistä kuin Kolmihaaran Natura-arviointi, ts. Natura-arvioinnit on tehty pääsääntöisesti olemassa oleviin linnustotietoihin perustuen eikä suojeluperusteena olevien lajien esiintymistä Natura-alueen osa-alueella, johon suunnitellun hankkeen voidaan arvioida ensisijaisesti vaikuttavan, ole arvioinnin yhteydessä kattavasti selvitetty. Sen sijaan arvioinneissa tukeudutaan pääsääntöisesti yleistyksiin ja olettamuksiin havaittavista vaikutuksista ja niiden merkityksestä. Linnustotietojen vähyys vaikeuttaa myös hankkeiden yhteysvaikutusten arviointia, koska jo yksittäisten hankkeiden linnustovaikutusten kohdentumiseen liittyy epävarmuuksia eikä arvioinneissa esimerkiksi tunnisteta sitä, kuinka suuren osaan Natura-alueen pesimäkannasta hankkeen vaikutukset kohdistuvat.

Metsähallitus katsoo, että yhteisvaikutukset muiden tuulivoimahankkeiden (erityisesti Haukkasalo ja Santakangas) kanssa kasvattavat myös Kolmihaaran tuuli- ja aurinkovoimahankkeen vaikutusten merkitystä eikä arviotua suurempia vaikutuksia voida tästä syystä luotettavasti poissulkea. Yhteisvaikutusten arviointia tulee hankkeen jatkosuunnittelussa tarkentaa merkittävien riskien ehkäisemiseksi tai selvityksiin liittyvien epävarmuustekijöiden vähentämiseksi.

Johtopäätökset

Metsähallitus katsoo, että Natura-arvioinnissa tunnistetaan hankkeen kannalta potentiaaliset vaikutusmekanismit ja niiden merkitystä Haapakeitaan Natura-alueen suojeluperusteena oleviin lajeihin tarkastellaan yleisellä tasolla asianmukaisesti.

Vaikutusten kohdentaminen erityisesti Natura-alueen suojeluperusteena olevaan lajeihin ja Natura-alueella pesiviin yksilöihin tai pareihin sisältää merkittäviä epävarmuuksia.

Suurimpana puutteena Metsähallitus näkee Natura-alueen pohjoisosista (Kivikeidas, Haapakeitaan Haapajärven ympäristö, Huidanlammet) olemassa olevan lajitiedon puutteellisuuden, joka vaikeuttaa myös vaikutusten merkittävyyden yksityiskohtaista arviointia. Pesimälinnustotiedon ja eri lajien esiintymisalueiden puutteellisuuden vuoksi Natura-alueella pesivien ja alueella ulkopuolella ruokailevien lajien (mm. salassa pidettävät petolintu, kaakkuri, hiirihaukka) käyttäytymistä ei ole arvioinnissa selvitetty kattavalla maastohavainnoinnilla, vaan sen osalta arviointi perustuu pääosin olettamuksiin. Metsähallitus huomauttaa, että arvioinnin epävarmuuksia korostavat useat Haapakeitaan Natura-alueen ympäristöön sijoittuvat hankkeet, joilla kaikilla voi olla samankaltaisia vaikutuksia Haapakeitaan Natura-alueen suojeluperusteena oleviin lajeihin ja hankkeiden vaikutukset voidaan siten arvioida edelleen kumulatiiviseksi.

Natura-arvioinnin mukaan hankkeen ei arvioida vaikuttavan merkittävästi alueen luontoarvoihin, eikä tuotantoalueeseen tai hankesuunnitelmaan ole siksi tarvetta tehdä merkittäviä muutoksia. Metsähallitus ei täysin yhdy tähän johtopäätöksiin. Metsähallitus huomauttaa, että hanke sisältää erityisesti salassa pidettävien lajien (lausuttu erillisessä liitteessä) merkittäviä riskejä, joiden ehkäiseminen on mahdollista käytännössä ainoastaan aluetta supistamalla. Salassa pidettävien petolintujen lisäksi tehty arviointi sisältää myös melko paljon epävarmuuksia hankkeen todellisista vaikutuksista eikä arvioitu suurempia vaikutuksia ole mahdollista sulkea pois. Epävarmuuksia tulee tästä syystä pienentää arviointia täydentämällä mutta mahdollisesti myös hankesuunnitelmaa päivittämällä.

Lausunnon valmistelusta on vastannut maankäytön erityisasiantuntija Asko Ijäs Metsähallituksen luontopalveluista.

Turussa 25.7.2024

Mikael Nordström

Asiointijohtaja

Metsähallitus, luontopalvelut

- Viitteet:**
- ¹ Tolvanen ym. 2023: How far are birds, bats, and terrestrial mammals displaced from onshore wind power development? – A systematic review. *Biological Conservation* 288.
- ² Pierce-Higgins ym. 2009a: The distribution of breeding birds around upland wind farms. *Journal of Applied Ecology* 46: 1323–1331.
- ³ Pierce-Higgins ym. 2009b: Greater impacts of wind farms on bird populations during construction than subsequent operation: Results of a multi-site and multi-species analysis. *Journal of Applied Ecology* 49: 386–394.

Tiedoksi Metsähallitus
Varsinais-Suomen ELY-keskus